

מאמר ד"ה

להבין שרש ענין המכפלה

מכ"ק הרב הלל הלוי

מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

והוא ביאור נפלא על מאמר

יגלה לן טעמי

מכ"ק אדמו"ר הזקן

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

כ"ג מרחשון תשפ"ג

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר להבין שרש ענין המכפלה

מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

[ביאור על תורה אור]

להבין¹ שרש ענין המכפלה, הנה בזמר האריז"ל נאמר יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי כו' כפילא וקלישא. ולהבין ענין הי"ב לחמים שבסעודת שבת וגם ענין הי"ב לחמים שבכל סעודה, מהו בחינתם. וגם להבין מה שכתוב דאינון אָת בשמיה, מה שייכות להם לענין האותיות דשם הוי"ה, וגם מהו כפילא וקלישא.

הנה מתחלה יש להבין ההפרש שבין סעודת שבת לסעודת החול. כי הנה ענין אכילה דחול הוא בדרך בירור, וענין הבירור יש בו שני בחינות. הראשון, מה שנתברר הפסולת שבו ונדחה לחוץ, ונשאר רק הבירור. והשני, הוא מה שנפשט מגשמיות שהיה בתחלה במהות מאכל, ונתהפך למהות דם, שהדם הוא חומר לקבל חיות הנפש שבאדם. ונמצא, שזהו בחינת עלייה לגבי המאכל, שנתעלה מגדר דומם צומח חי לגדר אדם. והנה מתחלה באצטומכא נטחן המאכל לחלקים דקים, ונבדל הפסולת ממנו, והמובחר נתהפך למהות דם, ונשלח דרך גידים אל הכבד אשר שם משכן הנפש, ואז נתאחד עם הנפש בבחינת חומר וצורה. ועל ידי זה ממשיך תוספת חיות מבחינת הנפש להתלבש בכבד, ועל ידי זה נעשית תוספת חיזוק בכל האברים החיצונים אברי התנועה ואברי ההילוך. ואחר כך מתברר בכבד מובחר מהדם הראוי ללב, ונשלח ממנו ללב, ומתאחד עם החיות שבלב שנקרא בחינת רוח, ועל ידי זה מוסיף תוספת חיות פנימיות יותר בכל האברים, שהוא ענין ההתפעלות חדוה ושמחה או להתרגז על ההיפך כו'. ואחר כך נתברר בלב מובחר הדם, ונשלח אל המוח אשר שם משכן הנשמה, ושם נתאחד עם בחינת הנשמה שבמוח, ונעשה ממנו תוספת אור וחיות בבחינת שכל, כמו עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלילא דעתאי, כי צלילת הדיעה הוא פועל ההתקשרות להתקשר את עצמו בדבר המושכל, ולהמשיך על ידי זה חדשות מכח

---

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, והוא ביאור מר' הלל על מאמר ד"ה יגלה לן טעמי, מכ"ק אדמו"ר הזקן, הנדפס בתורה אור (הנחת המהרי"ל), פרשת חיי שרה טו, ג. הנחת אדמו"ר האמצעי נדפס בסידור עם דא"ח ע' רחצ. הנחת רבי משה ברוך ה' יצא לאור על ידינו מכתב יד.

המשכיל כו'. וזהו בחינה עליונה שבאדם, שהוא בחינת הנשמה שבמוח. ונמצא, שמן המאכל נעשה אדם.

אך, שמן המאכל נעשה אדם, היינו בחינת נפש הטבעית והשכלית, שזהו בחינת תלת שליטין, מוחא ולבא וכבדא, להוסיף שכל והתפעלות, ולחזק אברי התנועה וההילוך, בעניני עולם הזה, וזה נעשה בכל מי שאוכל איזה מאכל. אבל כשאוכל המאכל בכוונה לשם שמים, בכדי לחזק לבו ומוח לעבודת ה', אז נעשה בירור אמיתי, והיינו שנדחה פסולת המאכל הרוחנית, שהוא חלק הרע שנדבק בו, והיינו כח התאוה שיש במאכל, ונתברר חלק הטוב שיש בו, (שהוא בחינת טוב שבנוגה), ועולה ונכלל בתלת שליטין, מוחא ולבא וכבדא שבנפש האלקית. כי כמו שיש אברים גשמיים שבהם משכן הנפש הטבעית, כך יש בחינת אברים רוחניים שהם בחינת כלים לנפש האלקית, ויש בחינת כלים מוחא ולבא כו', שבהם משכן בחינת נפש רוח נשמה. נפש, הוא כח המעשה, להיות כל היום הולך בדרכי ה', ולהיות סור מרע בתכלית, ממה שנגד רצונו יתברך. ובחינת רוח, הוא בחינת התפעלות וחדוה בבחינת אלקים חיים, ולשמוח במצותיו, ולהתרגז על ההיפוך, כמו רגזו ואל תחטאו. ובחינת הנשמה שבמוח, הוא חוש ההשגה להשיג בחינת אלקות, שהוא העיקר, וכללות העולמות בטלים אליו, מצד שהוא עיקר חיותם והתהוותם מאין ליש, ובלעדו המה אין ואפס ממש. ומזה בא להשגה עמוקה ביותר, איך דכולא קמיה כלא חשיב. והנה, גם עכשיו, אין ואפס ממש, כביטול זיו השמש בשמש, וממילא אין עוד מלבדו לאחר שנברא העולם, בלי שום שינוי כלל, וכמו שכתוב אני הוי"ה לא שניתי.

והנה, כשאוכל המאכל בכוונה לעבודת ה', הנה זאת הכוונה מבררת ודוחה חלקי הרע שבמאכל, ומברר חלק הטוב שבו, ונכלל בנפש האלקית בשלשה בחינות, ומחזקת אותם, עד שנעשה מזה תוספת התפעלות אלקות שבלב, ותוספת מוחין והשגה אלקות במוח להתבונן בגדלות ה', וגם חיזוק כח המעשה להיות סור מרע ועשה טוב, וגם חיזוק כח ההילוך בעילוי אחר עילוי בעצמותו כו'. ובלא אכילה, מתחלשים גם כחות שבנפש האלקית, כמו שמתחלשים כחות גשמיים, (כידוע בשם הקדוש רבי פנחס מקארעץ, שהתענית הוא מוחין דקטנות כו').

ונמצא, שזהו בחינת בירור לבחינת המאכל, שמן המאכל נעשה אדם, שהוא בחינת נפש האלקית שנקרא אדם באמת. אך כל זה הוא ענין האכילה דחול, שבא בדרך בירור, שיש בו שני בחינות כו', דחיית הפסולת, והעלאת המאכל מבחינת דומם צומח חי לבחינת אדם. אבל בשבת, בירור אסור. והאכילה דשבת אינה באה בדרך בירור הכולל שני בחינות הנזכר לעיל, רק בדרך המשכה מלמעלה למטה, וקראת לשבת ענג, אז תתענג על ה'. והטעם הוא, כי האכילה אשר הכינה לשבת, אין בה פסולת כלל,

(בפנימיותה ורוחניותה. הגם שבגשמיות יש בה פסולת, וגם מתבררת בדרך העלאה לכבד ולב ומוח, היינו מצד שבחיזוניות אין עלייה לבחינת העולמות, כמו שיתבאר). וגם אין מהצורך להלעותה לבחינת אדם, כי מאיר באכילה זאת, שרש המאכל כמו שהוא בעולם התהו, אשר מצד שרשה, היא למעלה מבחינת אדם. רק, האכילה, הוא המשכה משרש המאכל, שלמעלה מבחינת אדם, לבחינת אדם.

וביאור הדברים, הנה כתיב אחור וקדם צרתני. שבחינת אדם, שהוא אחור למעשה בראשית וקדם למעשה בראשית. כי הנה ידוע שיש שני מיני השתלשלות. הראשון, בחינת השתלשלות דבחינת עולם התיקון, שהאור בא בבחינת התלבשות בכלים, ומשתלשלים זה מזה בדרך עילה ועלול, כמו אור החכמה מתלבש בכלי החכמה. והנה בחינת כלי החכמה מגלה אור החכמה, ומגילוי הזה נמשך מקור לבינה, וכן מבינה למדות, עד בחינה היותר אחרונה, שהוא בחינת מלכות דאצילות, שנעשית מקור לבריאה יצירה עשיה. והשני, הוא בחינת השתלשלות דעולם התהו, שהוא בחינת השתלשלות ההעלם, (מה שאין כן בחינת ההשתלשלות דתיקון, הוא בחינת התשלשלות הגילוי), שקדם לבחינת הגילוי, כמאמר ברישא חשיכא והדר נהורא.

אך להבין, איך שייך השתלשלות בבחינת ההעלם, יובן על פי משל, מרב המשפיע שכל לתלמידו. שמתחלה, נתעורר להשפיע מעצמיות שכלו, ונתגלה כח ההתפשטות שבעצמיות שכלו, שהוא בשיקול אחד עם אור עצמיות שכלו. ונמצא, שגילוי שפע זאת, לא יכולנה כלי המקבל. לכן, מוכרח לשער בעצמות שכלו, איכות כלי המקבל, ואחר כך מצמצם ומעלים עצם כח ההתפשטות, שלא יתפשט כפי יכולתו, להתפשט באור בלתי מוגבל כלל, רק מגלה איזה גילוי פרטי, שהוא באופן מוגבל לפי ערך כלי המקבל. ואחר כך, כשרואה שזה הגילוי הוא גם כן עדיין מובדל בערך מהמקבל בכלי המקבל, הוא מעלים גם כן גילוי זה, ומעורר גילוי יותר נמוך. וכשרואה שגם זה לא יקבל, הוא מעלים גם כן אותו, עד שמעורר גילוי היותר אחרון, שיתקבל בכירור בכלי המקבל.

והנה זה הגילוי היותר אחרון, שיוכל להתקבל במקבל, עדיין אינו מלובש באותיות שלפי ערך כלי המקבל. ואם היה אומר ומגלה אותו באותיות שמשכילים לעצמו, לא היו מתקבלים כלל במקבל. לזאת, צריך להמציא אותיות אחרים, להלביש בזה גילוי השכל והמושכל בשכלו, לצורך המקבל. אך מתחלה, צריך להלביש זה השכל באותיות קצרים, כמאמר לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, ונקראת זה בשם נקודה. ואחר כך, מוכרח להמציא ריבוי פרטיהם הסברים ומשלים לאורח ורוחב, להלביש בהם נקודה הזאת, ונקרא בחינת י"ה בשם הוי"ה, (כידוע בשם הרב המגיד נשמתו עדין, שיש בהשפעת הרב לתלמידו בחינת שם הוי"ה כו').

אך כל זה הוא השיעור שמשער במחשבה, איך להשפיע לתלמידו. וכשנגמר במחשבה, איכות השפעה לתלמידו לאורח ורוחב בשלימות, אז מתחיל לדבר אותו בדבור. ובוודאי, לא נגלה כל העומק המלוכש באורח ורוחב שבמחשבה בדבור, רק אפס קציהו נגלה בדבור, וזהו בחינת ו"ה דשם הוי"ה. כי העומק הנמשך ממחשבה לדבור, נקרא בחינת ו', ההולך ומתקצר מיו"ד שבראשו, כך מתעלם כח העומק של הנקודה דיו"ד, המלוכש באורח ורוחב של ההסבר שבמחשבה, ובכואו והמשכתו לדבור, מתעלם מאד. ובחינת ה' אחרונה, הוא בחינת האורח ורוחב שבדבור, שהוא בדומה ממש לאורח ורוחב שבמחשבה, רק שלא נגלה באורח ורוחב שבדבור כל העומק שבמחשבה, רק אפס קצהו, מצד שהוא גשמיות יותר. (ולכן, הה' שניה, דומה בצירור חיצוני לה' ראשונה. רק, שבפנימיות, שהוא העומק המלוכש בה, יש שינוי כו').

והנה כאשר נאריך בעזרת ה' יתברך, יש בהשפעה זאת, שלשה אופני דילוג. הראשון, הוא דילוג הראשון מבחינת כח התפשטות הבלתי מגובל, למצוא אופן מוגבל לפי ערך כלי המקבל, שזה נעשה מצד שיעור איכות כלי המקבל, ובחינת זאת נקראת צמצום, שפעולתו להעלים עצם כח ההתפשטות, שאינו בגדר שפע עדיין, רק התפשטות וגילויי ההעלם עצמיות שכלו, ולמצוא בו בחינת מקום לבחינת שפע למקבל זה.

והשני, הוא בחינת ריבוי הצמצומים הנזכר לעיל, שמעורר כמה גילויים בשכל, ומעלימם, מצד שרואה שאינם עדיין בגדר זה שיתקבל במקבל, עד שמעורר גילויי היותר אחרון הראוי להתקבל במקבל. הנה בחינת צמצומים אלו נקרא בשם נפילה, שהוא מאן דנפיל מדרגיה, שאינו שייך רק כשכבר יש מקום להשפיע, אך שאינו עדיין בדרך התקבלות בכלי המקבל. לזאת, משפיל ומעלים שכלו זה הגבוה, וממציא מקום יותר נמוך לפי ערך הכלי המקבל כו'. וכח זה הוא גם כן בדרך דילוג, ולכן נקרא בשם נפילה, ולא בשם השתלשלות.

והשלישי, הוא כאשר כבר ממציא גילויי הנאות להתקבל בכלי המקבל, רק שצריך להתלבש בלבוש נפרד, שהוא בחינת האותיות, שהמה לבוש נפרד מעצם השכל כו'. ואחר כך, כשמתלבש בנקודה זאת, אז משתלשל אור השכל מנקודה זאת לאורח ורוחב שבמחשבה, ומאורח ורוחב שבמחשבה לאורח ורוחב שבדבור עליון. ונמצא, שהשתלשלות השכל מהנקודה עד הדבור, הוא בחינת השתלשלות הגילוי, להיות שכבר נתגלה השכל שלצורך השפעת המקבל, ונתלבש באותיות שהמה לפי ערך הכלי המקבל כנזכר לעיל. מה שאין כן השתלשלות אור השכל בעצם כח ההתפשטות, כשמוצא מקום מוגבל למציאות שפע, ומעורר כמה גילויים ומעלימם, עד שממציא גילויי היותר אחרון הנאות לפי ערך כלי המקבל, הנה זה נקרא השתלשלות ההעלם, כי

הגם שהם בגילוי אור לגבי המשפיע, אבל המה תכלית ההעלם לגבי המקבל, להיות שאינם מלובשים באותיות עדיין. אבל העלם עצם ההתפשטות, למצוא מקום מוגבל להשפעה, זהו דילוג מלמעלה מהשתלשלות, להיות נמצא בחינת השתלשלות בהעלם כנזכר לעיל, ודי למבין.

והנמשל יובן למשכיל למעלה בבחינת עצמות אור אין סוף, שהוא פשוט בתכלית הפשיטות. ומה שעלה ברצונו להטיב או אנא אמלוך, זהו מה שנתעורר בעצמותו כביכול, לבוא מהעלמו לידי גילוי אור, (וכדוגמת התגלות עצם כח ההתפשטות בשכל הרב כנזכר לעיל). והנה גילוי אור הזה הוא בבחינת אין סוף, ונקרא מלכות דאין סוף או חסד דאין סוף, אשר אין סוף להתפשטותו, (כמו שכתוב ולגדולתו אין חקר). לזאת, מוכרח להיות צמצום, שהוא אור האין סוף. ומחמת הצמצום, נמצא בחינת מקום, הנושא וסובל בחינת השתלשלות דאצילות בריאה יצירה עשיה, שישתלשל אחר כך. אך, בבחינת מקום הזה, המה עדיין בתכלית ההעלם. ואחר כך, כשעלה ברצון המאציל לגלותם מהעלמם, אז נתעורר מתחלה בחינה ראשונה דעולם הנקודים, שהוא בחינת כתר דתהו (עיי' סימן ב'). וכאשר לא יכול הכלי לסבול האור, עלה האור למעלה, והכלי נפל למטה, כי לא יכול הכלי לסבול האור, היינו שאין ביכולת הכלי להעלים את האור, בכדי לגלותו למקבל, מצד רוממות האור, שאינו בגדר התלבשות בכלי לפי ערך העלמו. לזאת, נתעלם האור במקורו, ונתלבש במקום יותר נמוך, שהוא בערך מקור לבחינת חכמה דתהו, שזהו בחינת דילוג הערך לגמרי. כי הכתר, הוא בערך אין סוף, להחכמה. ולכן נקרא בשם נפילה. וכן החכמה, עדיין אינה בערך להיות מקור לאצילות. לזאת, נצרך להיות דילוג מחכמה לבינה, ומבינה למדות, עד בחינת המלכות שבעולם התהו, שזהו המקור היותר אחרון, שמזה יוכל להיות מקור לעולם האצילות (עיי' סימן ג').

אך, אף על פי שבחינת המלכות הוא מקור לעולם האצילות, מכל מקום, בכדי שיוכל להיות בחינת האצילות בגילוי, מוכרח להיות עוד דילוג הנקראת הלבשה, והוא בחינת פרסא שבאדם קדמון, שבין עולם התהו לבחינת עתיק ואריך דאצילות, כידוע בכתבי האריז"ל ובזוהר, שיש פרסא מפסיק בין עילת העילות לבחינת כתר כו'. והנה מבחינת כתר דאצילות, בא האור בבחינת התלבשות בכלים המגבילים את האור ומעלימים אותו, עד שיוכל לבא גילוי אור. ולכן נקרא בחינת השתלשלות בגילוי מכתר לחכמה על ידי כלי הכתר, ומחכמה לבינה על ידי כלי החכמה, עד בחינת המלכות דאצילות שנעשית נפילה כנזכר לעיל. מה שאין כן השתלשלות שבעולם התיקון, נקרא בשם השתלשלות, שקרובים בערך מזה לזה, להיות שהמה מלובשים באותיות הנקרא כלי, כי בתיקון הוא בחינת מיעוט האור וריבוי הכלים, שביכולת הכלים להגביל ולהעלים

את האור. אבל בעולם התהו, מצד שכל אור אינו מלבוש בכלים, לכן הוא בבחינת אין סוף, בערך שלמטה ממנו. ולכן, מוכרח להיות דילוג הערך הנקראת נפילה כנזכר לעיל, ודי למבין. ונמצא שיש שלשה בחינות למעלה מהשתלשלות, שזהו בחינת אור אין סוף הנקרא מלכות דאין סוף, ושני מיני השתלשלות, שהוא בחינת השתלשלות ההעלם דעולם התהו, והשתלשלות גילוי דעולם התיקון כנזכר לעיל.

ומעתה יש להבין ענין אחר וקדם צרתני, אחר למעשה בראשית וקדם למעשה בראשית. דהנה אנו רואים למטה, שיש ארבע בחינות, דומם צומח חי מדבר. והנה בחינת הדומם, החיות שבו בהעלם מאד בתכלית, עד שאין בו רק נפש המרכבת הארבע יסודות שבו. ולכן, כמו שהורכבו בתחלת התהוותם, כך המה מוגבלים, ולא יהיה בהם תוספת וגרעון כלל. מה שאין כן בחינת הצומח, שמלבד שיש בו נפש המרכבת הארבע יסודות שבו, ניתוסף בו חיות רב יותר, שהוא בחינת נפש הצומחת, שמצד זה, צומח מקטנות לגדלות. וכן בחינת חי, ניתוסף בו חיות יותר, שהוא בחינת נפש החיונית, המנענעו ממקום למקום. ובחינת מדבר, ניתוסף בו נפש המשכלת, (חסר. עיין בסימן ד').

וכן על דרך זה ברוחניות העולמות. בחינת אופנים דעשיה, המה בחינת דומם, על שהחיות אלקי הוא בבחינת העלם בתוכם. ובחינת חיות הקודש בעולם היצירה, המה בחינת צומח, ולכן מתפעלים ברעש, שזהו בחינת מדות. (מה שאין כן בחינת אופנים, הם בבחינת הודאה בלבד. רק לפרקים מתנשאים עם בחינת חיות הקודש, לעומת השרפים, שאז נמצא בהם גם כן בחינת התפעלות ברעש כו', ודי למבין). ובחינת שרפים דבריאה, המה בחינת חי, ולכן התפעלותם בחשאי, מצד ההשגה המאיר עליהם בגילוי, אינו נרגש התפעלותם בהם כלל, שזהו בחינת בינה. ובחינת נשמות שבעולם הבריאה, המה בחינת מדבר, להיות שהביטול שלהם הוא יותר פנימי מביטול של המלאכים, שזהו בחינת חכמ"ה, כ"ח מ"ה, ביטול בתכלית.

והנה על דרך זה בעולם האצילות, יש בחינת דומם צומח חי מדבר. ובחינת דומם, הוא בחינת מלכות דאצילות, בחינת דבר ה', ה' אחרונה דשם הוי"ה. שבבחינת זאת, הוא בתכלית ההעלם. ולכן, מבחינת המלכות דוקא, נמצא בחינת מקום לבריאה יצירה עשיה. ובחינת צומח, הוא בחינת מדות דאצילות, שהחיות אור אין סוף בהם בגילוי יותר. ובחינת הבינה, הוא בחינת חי. ובחינת החכמה וכתר, המה בחינת מדבר. אבל בעולם התהו, הוא להיפך. שהדומם, הוא יותר עליון מכולם, שהוא בחינת הכתר דתהו. ובחינת הצומח, הוא בחינת חכמה דתהו. ובחינת חי, הוא בחינת בינה ומדות דתהו. ובחינת מדבר, הוא בחינת מלכות דתהו. והטעם, להיות כי עשר ספירות דתהו אינם מלובשים בכלים, והמה למעלה מגדר גילוי אור וחיות, מצד קרבתם למקורם.

לזאת, כל מה שהחיות הוא במיעוט יותר, הוא מורה על היותו קרוב למקורו יותר. ולזאת, בחינת הכתר הוא בחינת דומם, על שם מיעוט החיות וגילוי אור. (ואין הכוונה, מיעוט החיות בעצם, כי כל שהוא קרוב יותר, יש בו חיות רב יותר. אך הכוונה, על מיעוט התגלות החיות). וכל מה שמשתלשל בהעלם אחר העלם, הוא מתקרב יותר לבוא לידי גילוי והתפשטות ביותר, ולכן נקרא בשם רוח. עד שבחינה אחרונה, שהוא בחינת מלכות דתהו, נקרא בשם מדבר, על שם שהוא בחינת מקור התיקון, הנקרא בחינת דבור והתגלות. (וכמאמר מי שם פה לאדם, שהוא כח המגלה לאדם דתהו, שהוא בחינת ההעלם כו', ודי למבין).

ומעתה יש להבין ענין דומם צומח חי מדבר דבריאה יצירה עשיה, שרשם מאין הם. אם מבחינת דומם צומח חי מדבר דעולם התהו, או מבחינת דומם צומח חי מדבר דעולם התיקון. אך הענין הוא, שיש שני בחינות בנבראים דבריאה יצירה עשיה. בחינת החומר שבהם, שהוא בחינת היש שבהם. ובחינת הצורה, שהוא בחינת החיות שבהם. כמו על דרך דוגמא מחנה מיכאל באהבה, הנה אהבה זאת הוא בחינת ביטול לאלקים חיים. אך מה שהביטול הזה מלוּבש במציאות יש מוגבל, המתואר במציאות אהבה, זהו בחינת החומר שבה. וכן על דרך זה מחנה גבריאל ביראה, וכן על דרך זה הוא התפעלות חיות הקודש דעולם היצירה, ובחינת הודאה דאופנים, שיש בזה כמה חילוקי מדריגות לאין סוף, וכולם המה במציאות מוגבל, להגביל החיות שבקרבם, שהוא בחינת הביטול כו'.

אך לכאורה אינו מובן, דאם בחינת החיות שבקרבם הוא בחינת ביטול פשוט, מושלל לגמרי מבחינת מציאות דאהבה או יראה, האיך יוכל להתלבש במציאות אהבה או יראה או חכמה. ועל כרחק לומר, שגם בבחינת הביטול, יש בו בהעלם והתכללות מבחינת אהבה או היראה, רק שמציאות אהבה אינו בגילוי רק בהעלם, וכן ביראה. ויובן על דרך דוגמא, בשני שרים המנגדים מצד עצם הטבע. שהראשון, הוא חסדן בטבע, והשני הוא אכזרי בטבעו. לכן, הנהגת ממשלתם, הוא זה להיפך מזה. וכאשר ירצה המלך להתחסד עם אחד, יצווה לשר החסד להטיב עמו. וכאשר ירצה להעניש את אחד, יצווה לשר האכזרי להעניש אותו. אבל כששניהם באים לפני המלך, אז מתבטלים ממציותם ונכללים כאחד. והנה, אף על פי שנתבטלו ממציותם, לא נתבטלו מכל וכל. שאם כן, היה הוסר טבעם מהם לגמרי. ואם כן, כשהולכים מלפני המלך למקום ממשלתם, איך הם הפכים כמקדם.

אלא על כרחק לומר, שבעת קרבנתם לפני המלך, לא סר טבעם ומהותם, רק היה בבחינת ביטול והתכללות בבחינת עצם החיות שבהם, שהוא בחינת ביטול לגבי המלך. וזהו יותר מבחינת החיות שבנפש המלוּבש תוך אברי הגוף, כמו כח השכל

המלוכש במוח, קודם שמשכיל שכל בגילוי, שאז בחינת החיות שבמוח הוא בחינת חיות פשוט, כמו החיות שבלב ואברי התנועה וההילוך, שבכולם אין נרגש רק חיות פשוט. ואף על פי כן, אנו רואים שהחיות שבמוח לא יתהווה ממנו רק שכל, והחיות שבלב לא יתהווה ממנו רק בחינת האהבה ויראה. ועל כרחך לומר, שהגם שהחיות שבמוח הוא חיות פשוט, מכל מקום ממוזג בו בהעלם איזה מזיגה אשר הוא מקור מיוחד לבחינת שכל, ולא לבחינה אחרת, וכן בלב כו'. וזהו סוף מדת הצורה, אשר הוא תחלה ומקור להתהוות החומר, כמו השכל במוח או מדה בלב כו'.

ועל דרך זה יובן למעלה בבחינת ביטול הנבראים, שהוא בחינת חיות אלקות שבהם. שבחינת הביטול הזה, הוא בחינת חיות פשוט אלקי, נרגש בכולם בהשוואה אחת. מכל מקום, הביטול שבמחנה מיכאל, לא יתהווה רק מציאת אהבה. ועל כרחך לומר, שיש בבחינת הביטול שבו, איזה מזיגה המקור למציאות אהבה, ונקרא גשמיות שברוחניות, ועל ידי זה נעשה מקור לרוחניות שבגשמיות, שהוא עצם מציאת האהבה. ועתה יובן ענין הנזכר לעיל, דמצד שיש בבחינת הצורה, שהוא בחינת החיות וביטול אלקי, איזה מזיגה ממציאות החומר בכח ובהעלם, לכן על ידי זה תוכל הצורה להתחבר עם החומר שבגילוי, שזהו על ידי ממוצע, מגשמיות שברוחניות נתהווה בחינת רוחניות שבגשמיות. ונמצא, שהצורה כלול מבחינת החומר, רק שהחומר הוא בבחינת ביטול והתכללות בצורה. והחומר יש בו מבחינת הצורה, רק שהוא מלוכש בו בהעלם. וזהו בחינת החיות רצוא ושוב. שבחינת הרצוא, הוא כאשר מתבטלים ממציאותם ואומרים קדוש, שאז מתגלה הצורה שבהם, ומתכללים כאחד, כענין עושה שלום במרומיו, מיכאל שר של מים כו'. ואף על פי כן, יש בזה מבחינת החומר, בבחינת ביטול והתכללות, כמובן ממשל משני שרים הנזכר לעיל. אך בחינת השוב שבהם, היינו כשנעשו בחינת משפיעים למטה, שאז מתלבשים כל אחד ואחד בבחינת היש שלו באהבה או ביראה, שאז מציאות החומר בגילוי, ומציאות החיות הוא בהעלם, כמשל השרים כשבאים למקום, שכל אחד ואחד מושל בבחינת יש, והמה בבחינת הפכים כו', ואף על פי כן, מנהגים המדינה על פי רצון המלך המלוכש בקרבם בהעלם, וכל אחד פועל גילוי רצון המלך, זה בחסד וזה בגבורה כו'.

ומעתה יובן ענין הנזכר לעיל בדומם צומח חי מדבר דבריאה יצירה עשיה, מהו ומהיכן שרשם. הענין הוא, שיש הפרש בין בחינת החומר והצורה. שבחינת הצורה שבכל הנבראים, הוא נמשך מעשר ספירות דתיקון, שהוא בחינת אורות בכלים. וענין הכלים, הוא בחינת מקור מיוחד, כמבואר במקום אחר. שבחינת חסד דאצילות, אינו מהות חסד, רק מקור שיומשך ממנו מציאות אהבה דמחנה מיכאל דבריאה. אך מבחינת מדת החסד בעצמה, לא היה יכול לימשך מציאות האהבה. רק, על ידי בחינת המלכות

דאצילות, שבנינה מהגבורות, לכך ביכולתה להוות מאין ליש, אבל היינו להעלים אור האלקי לגמרי, עד שיהיה נמשך ממנו בחינת היש דאהבה. אך בחינת היש הזה, גם כן אינו יש גמור, שהוא מציאות חומר האהבה, רק בחינת הביטול שבאהבה שבמחנה מיכאל, שגם ביטול זה הוא בגדר נברא, ולא בגדר אין אלקי עצמו. ולכן, לא יוכל להיות נמשך, רק על ידי בחינת המלכות, כח המהווה מאין ליש. אבל המשכת חומר האהבה, שהוא בחינת ישותה כמו שמתוארת ומגבלת במציאת האהבה, שהוא בחינת חומר האהבה, בחינת השוב שבה, זה לא יוכל להיות רק בבחינת דילוג מבחינת עשר ספירות דתהו, אשר מתלבש כחם בבחינת עשר ספירות דתיקון, לפעול מציאות חומר הנבראים כו' ודי למבין. (וזהו המבואר בכתבי האריז"ל, ענין נפילת נקודים דשם ס"ג בבחינת שם ב"ן, שהוא בחינת המלכות, לפעול הכח דמאין ליש נפרד, שהוא בחינת החומר כו' ודי למבין, עיין בסוף המאמר סימן ד').

ובזה יובן, שבשש יומין, האירו שש בחינות יומין עלאין, שהוא בחינת מדות דעולם התהו, לפעול חומר הנבראים. ומתחלה, האיר בחינה עליונה, שהוא בחינת כתר דתהו, שהוא בחינת דומם. וכל הגבוה יותר, לא יוכל להתלבש כי אם ביותר נמוך. לכן, הדומם שלמטה, הוא גשמיות מאד, שהוא בחינת ארץ. והנה בחינת הדומם, שהוא בחינת כתר דתהו, הוא מקור הממשיך לבחינת חכמה ובינה דתהו. וכך גם למטה, פועל על ידי הארץ, בחינת התגלות דצומח, כמאמר תדשא הארץ כו'. ואחר כך, על ידי מדות דתהו, מבחינת חי. ומבחינת מדבר דתהו, נמשך בחינת חומר האדם. ואחר כך, ויפח באפיו נשמת חיים, מבחינת עולם התיקון, ואז נמשך בחינת הצורה, שהוא בחינת הביטול בכל הנבראים דומם צומח חי כידוע, שאמר להם בואו ונשתחוהו כו'.

אך בחינת ביטול זה, נמשך בהעלם אחר העלם. שעיקר התגלותו היה בבחינת המדבר דאדם, והארה בעלמא מבחינת הביטול שבו, נמשך על ידי הצמצומים, בבחינת חי. ומבחינת חי, נמשך על ידי צמצום, לבחינת צומח. ומבחינת צומח, נמשך על ידי צמצום לבחינת דומם, שהוא בחינת העלם היותר אחרון, שאין עוד למטה במדריגה הימנו. (ומה שמבואר במקום אחר, שגם בחינת החומר הנבראים, נתהווה על ידי מאמר דבראשית, שהוא מקור כל המאמרות, ובראשית הוא בחינת חכמה דתיקון, היינו שפעולת עשר ספירות דתהו, לא יוכל להתגלות מצד עצמם, רק על ידי חכמה דתיקון, המגלה אותם, והיינו מצד שרש דחכמה דתיקון בשם מ"ה החדש, ששרשו בבחינת הקו הנקרא משחתא, שלמעלה מבחינת התהו והתיקון כו', ודי למבין. ומה שמבואר במאמר וייצר כו', שבכל הנבראים, דומם צומח וחי, יצא חומרם וצורתם כאחד. אבל האדם, אינו כן. הכוונה הוא, על החיות שבקרובם בלבד, וכנזכר לעיל, שגם בחומר, יש בהעלם בחינת רוחניות. אבל כשנברא האדם, ניתוסף בהם בחינת

עצם הצורה, שהוא בחינת ביטול ביותר, מבחינת חכמה, כ"ח מ"ה, רק שירד ונתלבש בהעלם ממדבר לבחינת חי כו' כנזכר לעיל).

ועם זה יובן ענין אחר וקדם צרתני. שבחינת האדם, מצד החומר שלו, הוא למטה מכל הנבראים, כי החומר הוא מבחינת התהו כנזכר לעיל. וְשָׁם, בחינת מדבר, יותר נמוך מכל הבחינות. ולזאת, נתאחר התהוותם גם כן בזמן כו'. אבל מצד הצורה, שהוא בחינת הביטול שבו, הוא קודם במעלה על כל הנבראים, עד שכולם מקבלים ממנו, והיינו מפני שהצורה נמשך מבחינת עשר ספירות דתיקון. אשר שָׁם, מדבר, שהוא בחינת החכמה, למעלה מהכל כו'. (אך לכאורה, מבואר במאמר וייצר ה', שבחינת חומר האדם, הוא בחינת דומם ממש. ובחינת הדומם, שרשו בעולם התהו, הוא למעלה מהכל. ונראה לעניות דעתי בדרך אפשר, על פי המבואר בעץ חיים שער מ"ט פרק ה', שבחינת חומר האדם, הוא בחינת לבוש דנוגה המעורב טוב ורע, אשר לפניו ממנו הוא לבוש החשמל. וכפי הנראה, זהו בחינת נפש השכלית, שהוא בחינת חומר, לגבי נפש האלקית שנקרא אדם באמת, שהוא בחינת הצורה. וזהו מה שנאמר בכאן, שהוא אחר למעשה בראשית, שרשו. אבל בחינת הגוף גשמי, שהוא חומר החיצון, הוא בחינת דומם, ושרשו למעלה מכולם, גם מבחינת התהו, שהוא בחינת דומם שבו כו', ודי למבין. ונמצא, שעכשיו, נפש האלקית הוא מברר רק לבחינת נפש השכלית והטבעית, לאהפכא חשוכא לנהורא, לראות בעין השכל. וכאשר יושלם כל הביירוים שבהם, אז יתברר ויתהפך גם הגוף גשמי, יעלה לשרשו היותר נעלה, שהוא בחינת דומם שבעולם התהו, ועל ידי זה יהיה עילוי בכל העולמות והנבראים, שיתעלו עמו, כמבואר במאמר הנזכר לעיל, במשל הכלי ההגבהה שקורין ליוע"ר כו', ודי למבין ונמצא שהכל אמת).

ומעתה יובן ענין הנזכר לעיל באכילה דשבת, שהוא בחינת המשכה מלמעלה למטה. כי הנה בשבת, הוא זמן עליות העולמות, שכל דבר עולה לשרשו ומקורו. והטעם יובן על דרך כי בו שבת, על דרך משל השוכת ממלאכתו בגמר המעשה, שכל הכחות שלו, שכל ומדות, שנתפשטו בפעולה ותנועה, חוזרים למקורם בעצמותם. כמו התשוקה שהיה לו בעשייה זו, חוזרת למקורה, למקור האהבה וחסדה שבלב. וכן השכל שנתפשט בעשיית המלאכה, חוזר גם כן למקורו בשכל, כמו שהוא בכלי המוח. כן הוא בשבת, זמן עליית העולמות. שבחינת החיות שבעולמות, הוא חוזר למקורו ולשרשו. ונמצא, שהחיות שבמאכל, מתעלה גם כן לשרשו ומקורו שבעולם התהו, כמו שהוא קודם הנפילה והשבירה כו'.

ויובן על דרך המבואר למעלה, שענין המיתה ונפילה שנאמר וימת, הוא בחינת צמצום וירידות שונות בהעלם אחר העלם, עד שיוכל להיות התלבשות אורות בכלים

דאצילות, להיות מקור להשתלשלות בריאה יצירה עשיה. וכמובן ממשל שֶׁקל שמעורר כמה גילויים שונים. וכאשר אינם עדיין בגדר שיתקבל במקבל, מעלימים ומלבישים בלבוש יותר נמוך כו'. אבל בסיום השפעת שכל למקבל, חוזרת כל השפע והתפשטות אור למקור שכל של המשפיע.

וכן למעלה, אחר סיום השפע בששת ימי המעשה, חוזרים כל השפעות החיות שנתלבשו למטה בעשיה גשמית, למקורם ושרשם, כמו שהיה קודם המיתה ונפילה. וְשָׁם, המאכל הוא למעלה מנפש האדם. וכן, כשהאדם אוכל המאכל בשבת, אין באכילה זאת הבחינה שיש באכילה דחול, היינו ענין בירור הפסולת, וענין העלאת המאכל מבחינת דומם צומח חי לבחינת אדם כנזכר לעיל, כי המאכל דשבת אין בו פסולת כלל, כי הפסולת נעשה בחומר המאכל מצד השבירה ונפילה משרשו, כמו שהוא בעולם התהו, כנזכר לעיל באריכות בענין חומר הנבראים שמתהווים בבחינת דילוג מעשר ספירות דתהו, המתלבשים כחם בעשר ספירות דתיקון. אבל בשבת, כשמתעלה לשרשו, אין בו תערובות פסולת כלל. ועוד, שאינו נצרך להתעלות מבחינת דומם צומח חי לבחינת אדם, כי כמו שהוא בשרשו, הוא למעלה מבחינת אדם.

ובזה יובן יתרון מעלה שיש בסעודה דשבת, יותר מבחינת התפלה. כי הנה בשבת, הוא זמן התגלות התענוג עליון דוקא. והנה ידוע, שבכל הדברים, מתלבש בחינת התענוג עליון, והוא קיומם כו'. ונמצא, שיש בדומם צומח חי מדבר שבבחינת עולם התיקון, התענוג עליון המלוּבש בהם, שהוא בחינת אור הכתר המלוּבש תוך כל ומקיף את כל. וכן בדומם צומח חי מדבר שבעולם התהו, יש גם כן בחינת התענוג עליון המלוּבש בהם.

והנה על דרך המבואר למעלה בענין השביתה מן המלאכה, שכח התשוקה שבלב וכח השכל שבמוח, חוזרים כל אחד ואחד למקורו, עוד זאת, שעולים ונכללים כל אחד ואחד בעליון הימנו, היינו כמו כח התשוקה כאשר חוזרת למקורה לעצם התשוקה שבלב, מתעלים יותר ונכלל בשכל שבמוח, וכן השכל שבמוח נתעלה ונכלל בבחינת הרצון והתענוג. וידוע, שכאשר התחתון עולה ונכלל בעליון, שאז הוא בטל ונכלל בו, כביטול מנה במאתיים, ואז העליון מאיר בגילוי אור. ולכן, בגמר המעשה, מאיר בחינת התענוג עליון בגילוי, להיותו למעלה מכל הכחות. רק, שבֵּעַת העשיה, היה בירידה והעלם אחר העלם. אבל בגמר המעשה, כאשר כל הכחות שובתים למקורם ועולים למעלה ממקורם, אז מתגלה כח היותר עליון שהוא בחינת התענוג כו'.

כן הוא, שמלבד שבשבת נעשה שביתה, שהוא מה שחוזרים כל הדברים דדומם צומח חי מדבר, למקורם ושרשם בעולם התהו, כמו שהוא קודם הנפילה ושבירה, עוד זאת,

שנעשה בהם עלייה, למעלה ממקורם, שהוא מה שעולים ונכללים כולם בבחינת פנימיות הכתר שבעולם התהו, שהוא בחינת תענוג העליון. ולכן, בשבת, הוא זמן התגלות התענוג עליון, וכמו שכתוב וקראת לשבת עונג. והנה בבחינת התפלה דשבת, נעשה עליית הנפש האלקית, לשרשו היותר ראשון, שהוא בחינת מדבר דעולם התהו. ועוד זאת, שמתעלה בבחינת התענוג עליון שבמדבר שבעולם התהו. ולכן, התפלה דשבת, הוא בחינת שיר א"ל, תענוג עליון ממילא ומאליו, ולא בדרך עמל ויגיעה, וכמו שכתוב ולא עמל בישראל"ל. אבל בבחינת הסעודה, נתגלה תענוג יותר עליון, שהוא בחינת התענוג שבדומם צומח חי מדבר שבעולם התהו. (כי כמו שיש חילוקי מדריגות דומם צומח חי מדבר בעולם התהו, כך יש חילוקי מדריגות דומם צומח חי מדבר בבחינת התענוג שבעולם התהו, שהוא בחינת הכתר שבו. ולכן, כשמתעלים לבחינת התענוג, יש גם כן חילוקי מדריגות כו', ודי למבין). וזהו צדיק לשובע נפשו, פירוש צדיק, הוא בחינת נפש האלקית המלוכש בגוף, שנקרא בחינת צדיק, (כמו שכתוב ועמך כולם צדיקים. והם בבחינת צנורות, המבריחים מן הקצה אל הקצה, ונקרא בחינת יסוד, בחינת כי כל בשמים וארץ, דאחיד בשמיא ובארעא, הן בבחינת הירידה, להמשיך ההעלם דעולם התהו ולהביאו לידי גילוי שהוא בימות החול, והן בבחינת העלייה, להתעלות בבחינת הגילוי דבחינת התיקון וליכלל בבחינת עולם התהו כו', ודי למבין. והוא האוכל לשובע נפשו, נפש האלקית. כי על ידי המאכל, נתגלה תענוג היותר עליון בנפש האלקית, עד שיתענג מבחינת אלקות במורגש, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום, כמו חֵלֶב ודשן תשבע נפשי. ואף על פי שמתענג במורגש, מכל מקום, אין בהרגשה זאת שום פירוד כלל, מצד שאין בו תערובות פסולת כלל. (מה שאין כן בתפלה דשבת, אף על פי שמתענג בענג האלקית, אינו בא במורגש כו'). ובטן רשעים תחסר, הוא בחינת האכילה שבימות החול, שהמכוון הוא לברר הטוב המעורב ברע, ועל ידי שמבררים הטוב מהם, נחסר החיות מקרבם, עד שבתשלום הבירורים, כתיב בלע המות לנצח כו' את רוח הטומאה אעביר מן הארץ. וזהו ובטן רשעים תחסר, שהאכילה דחול, כאשר היא לשם שמים, היא מחסרת בטן רשעים, שהוא החיות המלוכש בפנימיות הקליפה שנקרא בטן רשעים, (כמו הבטן שהוא בקרב ובפנימיות האדם). וכמו שכתוב חיל בלע ויקיאנו ומבטנו יורישנו אל כו', ודי למבין).

והנה להבין ההפרש בין סעודה דשבת לסעודה דיום טוב, הנה מבואר בזוהר בענין פרש חגיכם ולא פרש שבתכם.

חסר.